

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
 เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๒
หากมีญาณเห็นโทษใครจะอยู่ได้

ต่างท่านต่างมาศึกษาอบรม อย่าลืมที่พูดแล้วพูดเล่าเกี่ยวกับเรื่องการมาศึกษาอบรม ให้มีน้ำหนักอยู่ในจิตใจของตนโดยสม่ำเสมอ อย่าให้จิตจางว่างเปล่าไปเสียในสารคุณที่ได้คิดไว้แล้วในเบื้องต้น ได้แก่การมุ่งมาเพื่อศึกษาอบรม ส่วนมากมักเป็นเช่นนั้น จึงหาผู้ทรงอรรถทรงธรรมตามหลักความจริง ที่พระพุทธรู้และทรงสั่งสอนตลอดสาวกทั้งหลายท่านรู้ท่านสอนไม่ได้ ประหนึ่งว่าธรรมไม่มีในโลกนี้เลย มีแต่กิเลสเต็มบ้านเต็มเมืองเต็มโลกเต็มสงสาร ออกจันจ้านตีตลาดลาดเลาไปหมด ไม่ว่าแดนบ้านแดนวัดฆราวาสพระเณร เป็นสนามเล่นกีฬาของกิเลสก่อพิษก่อไฟเผาโลกเสียทั้งนั้น ซึ่งน่าทุเรศจริงๆ

ถ้าหากว่าเรามีญาณเหมือนพระพุทธรู้ หรือเหมือนพระสาวกท่าน มองดูความจริงทั้งหลายระหว่างกิเลสกับหัวใจของสัตว์โลกที่เกี่ยวข้องกัน จนถึงกับเป็นคำว่ากรรมๆ หรือวิบากแห่งกรรมแล้ว เหมือนโลกนี้จะหาที่ปลงที่วางไม่ได้เลย เพราะมีแต่ธรรมชาตินี้ ออกหน้าออกตา ทำการทำงานกอบโกยเอาผลประโยชน์จากตนจากหัวใจสัตว์โลก โดยที่สัตว์โลกนั้นก็สักว่ามีแต่ความรู้เท่านั้น การกีดกันหรือต้านทานสิ่งที่มากอบโกยเอาผลประโยชน์บนหัวใจนั้นไม่มีเลย ความรู้ประเภทที่จะนำมากีดกันต้านทานกันนั้นไม่มี เมื่อเป็นเช่นนั้นการมาศึกษา ก็ไม่พ้นที่สิ่งเหล่านี้จะเข้ามาแบ่งสันปันส่วนเป็นอย่างน้อย แล้วบีบบังคับเอาซึ่งๆ หน้าเป็นลำดับลำดับมาอยู่ตลอดมา นี้รู้สึกจะมีเป็นประจำ

ธรรมทั้งหลายที่ท่านแสดงไว้ว่ามีๆ นั้น ท่านทรงไว้แล้วทุกสิ่งทุกอย่าง ในธรรมที่เป็นฝ่ายผลทรงอยู่แล้วภายในพระทัยของพระพุทธรู้ จึงได้นำออกมาสั่งสอนสัตว์โลกอย่างเต็มพระทัย หรือพูดภาษาของเราก็เรียกว่านำมาสอนอย่างเต็มปาก ไม่มีคำว่ากระดากอายกิเลสเลย เพราะกิเลสได้ม้วนเสื่อลงจากพระทัยท่านหมดแล้วไม่มีสิ่งใดเหลือ ธรรมที่ว่าประเสริฐเลิศเลอที่ได้ออกมาประกาศสอนโลกว่าธรรมๆ นั้น พระองค์ทรงไว้โดยสมบูรณ์แล้วจึงประกาศให้โลกทั้งหลายได้ทราบ ทั้งผลคือธรรมแท้ที่พระองค์เสวยอยู่ในพระทัย ทั้งเหตุคือทางเดินเข้าไปสู่ธรรมนั้น ก็ทรงประกาศสอนไว้ทุกแง่ทุกมุม ท่านผู้มีอุปนิสัยสามารถที่จะรู้ได้อย่างรวดเร็วก็รู้ได้ๆ อย่างไม่มีปัญหา

ธรรมที่พระพุทธรู้ทรงไว้แล้วนั้น สาวกทั้งหลายก็ทรงธรรมประเภทนั้นเช่นเดียวกัน เรียกว่าธรรมกับใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว โลงไปหมดในแดนโลกธาตุนี้ ไม่มีอะไรที่

จะเข้ามาเกี่ยวข้องทำลายหรือมารบกวนได้เหมือนอย่างแต่ก่อน ที่กิเลสตัวสำคัญยังมีอยู่ภายในพระทัยและใจนั้นเลย นั่นท่านเรียกว่าธรรมเปิดเผย ดังที่ท่านแสดงไว้ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรว่า ญาณ อุทปาติ เกี่ยวกับสิ่งทั้งหลายที่จะทรงรู้ทรงเห็นด้วยพระญาณของพระองค์ และคำว่า อาโลโก อุทปาติ สว่างอยู่ในพระทัยนี้ด้วย สว่างออกไปสู่ข้างนอกไม่มีสิ่งใดมาปิดบังลึบด้วย ธรรมนี้เปิดเผยในพระทัยของพระพุทธเจ้า นับแต่วันตรัสรู้เรื่อยมาไม่ขาดวรรคขาดตอนเลย

ถ้าเราทั้งหลายมองเห็นได้เช่นเดียวกับมองเห็นพระอาทิตย์แล้ว พระทัยของพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ที่ทรงธรรมประเภทนี้ เราจะเทียบว่าเหมือนพระอาทิตย์ที่ดวงละเพียงพระอาทิตย์ดวงเดียวนี้เราก็เห็นสว่างจ้าแล้ว พระทัยของท่านที่ทรงอรรถทรงธรรมเต็มที่แล้ว เมื่อต่างองค์ต่างก็รู้อาจจริงเห็นจริงอย่างเดียวกันนั้นจะสว่างขนาดไหน เพียงแต่เรามีกิเลสก็ตาม ถ้าเป็นวิสัยที่จะมองดูได้เช่นเดียวกับเราดูพระอาทิตย์พระจันทร์แล้ว เราจะเห็นความอัศจรรย์แห่งความบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้าและสาวกท่านขนาดไหน ทำไมเราจะนอนใจได้ในการประกอบความ پاکเพียร

และก่อนที่ท่านจะได้ตรัสรู้ธรรมและบรรลุธรรมของสาวกทั้งหลายนั้น ท่านได้รับความทุกข์ความทรมานเพราะอำนาจของกิเลสที่บีบบังคับอยู่เรื่อยมา ไม่ทราบว่กัปกัปกัลป์ ความทุกข์ความทรมานทั้งหมดเมื่อประมวลลงแล้ว ไม่มีสิ่งใดมาทำให้ทุกข์มาทำให้เกิดทุกข์ทุกชาติ แบกหามทุกข์มากน้อยเป็นลำดับมาเลย นอกจากกิเลสอย่างเดียวนั้น เมื่อได้ทราบทั้งโทษเต็มพระทัยอย่างนี้ และเห็นทั้งคุณก็เต็มพระทัยอีกเช่นเดียวกันแล้ว การสอนโลกจึงสอนอย่างเต็มภูมิของศาสดา พระเมตตามีเท่าไรในพระทัยก็ทุ่มลงหมด ตั้งแต่วันตรัสรู้ที่แรกจนกระทั่งวันปรินิพพาน และยังทรงห่วงใยสัตว์ทั้งหลายอยู่อีกและประกาศศาสนธรรมไว้ เช่นศาสดาของเรานี้ประกาศไว้ ๕,๐๐๐ ปี เพราะยังพอมิผู้ที่ยึดเอาสารประโยชน์จากธรรมนั้นอีกมากมาย

ธรรมนี้ถ้าหากว่าเป็นสิ่งที่ออกตลาดลาดเลาได้แล้ว จะไม่มีอะไรเสมอเหมือนเลยในแดนโลกธาตุนี้ ขอให้ธรรมได้แสดงตัวออกเต็มที่ภายในจิตใจของสัตว์โลกนี้ลองดูซิ โลกนี้จะเป็นอย่างไรบ้าง ผิดกันกับกิเลสออกแสดงตัวดีตลาดลาดเลาเต็มโลกเต็มสงสารนี้เป็นไหน ๆ แต่เวลานี้เราอยากจะพูดว่า มีแต่สิ่งเหล่านี้ทั้งนั้นในหัวใจของสัตว์โลก แม้ชาวพุทธและนักบวชปฏิบัติเราก็ไม่พ้นที่สิ่งเหล่านี้จะเข้าย่ำยีตีแหลกอยู่ตลอดเวลาภายในหัวใจ จึงหาเวลาที่จะรู้ธรรมเพราะความ پاکเพียรด้วยความตั้งใจจริง ๆ นั้นไม่ได้

มีแต่กิเลสทำงานอยู่ตลอดเวลา แต่เจ้าของก็ยังภูมิใจว่าเราได้เดินจงกรม เรานั่งสมาธิ เรากาวนาเท่านั้นนาที่เท่านั้นชั่วโมงในอิริยาบถนั้นๆ แต่สิ่งที่มันไม่บอกไม่กล่าว เพราะเป็นความลับของมันตัวฉลาดแหลมคมนั้น มันทำงานอยู่ตลอดเวลาในหัวใจของเราที่ขาดสติ แม้แต่ยังมีสติอยู่ ธรรมชาติที่มีอำนาจก็ยังข้ามสติไปได้ต่อหน้าต่อตา ข้ามปัญญาของเราไปได้สบาย ประหนึ่งว่าเป็นเศษไม้เศษคนเศษพระเศษเณร ไม่มีคุณค่าอันใดเลยกับสติปัญญาเหล่านั้นที่เรากำลังบำเพ็ญอยู่ เพราะอำนาจของมันเหนือกว่าสติ ปัญญาอยู่มากมายในขั้นเริ่มแรกปฏิบัติ

ด้วยเหตุนี้ธรรมชาตินี้จึงต้องเพ่นพ่านอยู่บนหัวใจของนักบวชผู้ปฏิบัติ กระจายออกไปทั่วโลกดินแดน ไม่มีช่องใดที่จะว่างซึ่งกิเลสจะไม่ได้ทำงาน หรือกิเลสนี้ได้ว่างงานไป เพราะไม่มีงานทำ ไม่มีสถานที่ทำงาน แต่มันเต็มไปด้วยสถานที่ทำงาน เต็มไปด้วยงานของกิเลสตัดดวงเอาผลประโยชน์ จากหัวใจสัตว์ที่เต็มไปด้วยความทุกข์ความทรมาน เพราะการกอบโกยเอาผลประโยชน์ของมัน และสร้างความทุกข์ให้แก่สัตว์ทั้งหลายทั่วโลกดินแดนแทบไม่มีเกาะมีดอน

หากว่าเรามีความรู้หรือมีญาณหยั่งทราบสิ่งเหล่านี้แล้ว เราเองผู้ปฏิบัตินี้จะอยู่ได้อย่างไร เพราะในโลกนี้เต็มไปด้วยพินด้วยไฟ ราคาคฤณา โทสคฤณา โมหคฤณา ทั้งเผาอยู่ในวงปัจจุบัน ทั้งเสวยผลที่ทำมาก่อนแล้ว ที่เรียกว่าวิบากกรรมๆ พาให้ตนรอกหมกไหม้ เกิดเป็นเปรตเป็นผีเป็นยักษ์เป็นมารเป็นสัตว์เดรัจฉานไม่รู้ก็ประเภทนับไม่ได้เลย มากและนานขนาดไหน มีที่ว่างที่ตรงไหนที่ความทุกข์ของสัตว์จะไม่มี เพราะจิตวิญญาณนี้มีเต็มไปหมดทั่วแดนโลกธาตุ ในบรรดาจิตวิญญาณที่มีอยู่เหล่านั้น มีดวงใดที่หลุดพ้นจากการกดขี่บังคับของธรรมชาติอันนี้คือกิเลส ที่จะไม่สร้างความทุกข์ร้อนให้แก่บรรดาสัตว์ทั้งหลายไม่มีเลย มีมากมีน้อยมีอยู่เป็นประจำตั้งแต่ไหนแต่ไรมา เว้นเฉพาะพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพระพุทธเจ้า และสาวกอรหันต์ทั้งหลายเท่านั้น ที่ท่านผ่านพ้นมหันตทุกข์ทั้งหลายเหล่านี้ไปแล้ว นอกนั้นเป็นแบบเดียวกันอย่างนี้ หนักบ้างเบาบ้างเป็นกาลเป็นเวลาตามวาระแห่งกรรมของตนๆ

แต่อย่างไรก็ตาม แม้แต่อยู่ในแดนนรก กิเลสก็ยังแฝงอยู่ในนั้นได้ แต่กิเลสมันไม่ร้อน สัตว์ทั้งหลายตัวรับเคราะห์รับกรรม เป็นสถานที่รองรับกิเลสคือใจดวงนั้น เป็นผู้เดือด เป็นผู้ร้อนเป็นผู้เสวยกรรม กิเลสไม่เสวยกรรม หากเราทั้งหลายมีญาณหยั่งทราบ คือสมมุติขึ้นมาว่า ได้มีความรู้หยั่งทราบวิบากแห่งกรรมของตนของสัตว์โลกเช่นนั้นแล้ว เราจะอยู่ได้อย่างไร มีทางเดียวคือการตะเกียกตะกายด้วยความเพียรอย่างสุดเหวี่ยงเท่านั้น

เพื่อเอาตัวหนีรอดจากมหาภัยเหล่านี้โดยถ่ายเดียว จากกองทุกข์มหันตทุกข์กว้างแคบ ขนาดไหนดังที่ประจักษ์อยู่กับตาของเรา จะว่าตาภายในก็ได้ ตาภายนอกก็ได้ เพราะเรายกข้อเปรียบเทียบขึ้นมา เนื่องจากหลักธรรมชาตินั้นเป็นอย่างนั้นจริงๆ เป็นแต่เพียงว่าเราไม่เห็น จึงสนุกพากันสั่งสมความประมาทอนใจ สร้างบาปสร้างกรรมกันอย่างไม่ลืมหูลืมตา

นี่เกิดว่าเรามีญาณมีความหยั่งรู้ทราบตามความจริงนั้นแล้ว เราจะอยู่อย่างที่เราอยู่อย่างนี้ได้อย่างไร คนคนนี้แลจิตใจดวงนี้แล ความสามารถดังที่เคยปฏิบัติมาอย่างนี้แล จะเปลี่ยนไปหมดทุกแห่งทุกมุมทุกอากัปกิริยา ความรู้ความเห็นจะพลิกตัวตืดดินเพื่อหาทางออก ด้วยการตะเกียกตะกายสุดกำลังความสามารถชาตดินของหัวใจ ชีวิตจิตใจชาตดินเมื่อไรถึงจะอยู่ ถ้าไม่ขาดความเพียรนี้เป็นตืดดินไม่ถอย ควรโดดต้องโดด ควรคลานต้องคลาน ควรวิ่งต้องวิ่ง ให้อยู่เฉยๆ หรือเดินไปอย่างสบายๆ เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นนั้นไม่มีเลย เพราะเห็นภัยอย่างเต็มหัวใจ ประจักษ์กับความรู้ที่เห็นๆ อยู่

มองไปเมื่อไรก็เห็น รอบตัวของเราก็มียู่อย่างนี้ เต็มไปด้วยกองทุกข์แห่งวิญญานของสัตว์ทั้งหลาย ที่กิเลสและบาปกรรมต่างๆ มันบีบมันบังคับมันเผามันลนอยู่ตลอดเวลาอย่างนี้ด้วยกัน เราจะอยู่ได้อย่างไร ต้องตืดตืดดินสุดกำลังความสามารถ และพร้อมทั้งเรามีอรรถมีธรรม คือสวากขาตธรรมของพระพุทธเจ้า อันเป็นทางออกโดยชอบดังที่พวกเราทั้งหลายได้ทรงอยู่เวลานี้ จากการได้ยินได้ฟังจากการศึกษามา จะรวมตัวเข้าเป็นพลังของใจแหวกว่ายตะเกียกตะกายเต็มความสามารถ จนหลุดพ้นไปได้โดยไม่อาจสงสัย ฉะนั้นกำลังใจจึงเป็นของสำคัญมากในกิจการทั้งปวง มีการบำเพ็ญเพียรเป็นต้น

ดังที่ท่านผู้มีอุปนิสัยสามารถ ท่านเห็นโทษแห่งความเป็นอยู่ในโลกนี้แล้ว อยากเสาะแสวงหาธรรมเพื่อความร่มเย็นในกาลต่อไป แม้ท่านจะไม่มีญาณ ท่านก็มีความรู้สึกเบื่อหน่ายในโลกอยู่อย่างเต็มหัวใจ เช่น ประเภทอุคฆฏิตัญญู ดังตัวอย่างที่ยกไว้ เช่น พระสารีบุตร พระโมคคัลลาน์ ท่านเหล่านี้สมบุรณ์พูนผลด้วยสมบัติศฤงคารบริวาร แต่ท่านก็เบื่อ อยากเสาะแสวงหาคุณงามความดี ท่านจึงได้ออกไปบวชเป็นเดียรถีย์นิกครณ์หรือเป็นอะไร แต่ท่านก็เป็นนักบวชคนหนึ่งในสมัยนั้น

นี่เพียงท่านเห็นโทษแค่นี้ท่านก็ยังตะเกียกตะกายออกไป ลงได้เห็นอย่างที่ว่านี้ไม่ว่าท่านว่าเราว่าใคร ใครจะอยู่ได้ เมื่ออยู่ในวิสัยที่จะตะเกียกตะกายได้แล้ว ต้องตะเกียกตะกาย นอกจากสัตว์ที่จมอยู่ในหม้อน้ำร้อนเท่านั้น จะเอาอะไรไปตะเกียกตะกาย เพราะสุดวิสัยแล้ว นี่เรายังอยู่ในวิสัยที่จะตะเกียกตะกายได้ อย่างไม่ต้องตืดดินจนสุดกำลัง

ความสามารถขาดดินแห่งชีวิตจิตใจของเรานั้นแล ไม่อยู่เฉยได้อย่างเด็ดขาดสำหรับหัวใจมนุษย์ เพราะเรื่องของทุกขในโลกของสัตว์ผู้มีกรรมเป็นทุกขอย่างนั้นจริง ๆ

พระพุทธเจ้าไม่มีคำว่าโกหกสัตว์โลก ว่า ญาณ อุทปาติ ก็เหมือนกัน ทรงหยั่งทราบไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีอะไรปิดบังลึกลับพระญาณของพระพุทธเจ้านั้นเลย เหตุใดพระองค์จะไม่เห็นสิ่งดังกล่าวเหล่านี้ อันนี้เพียงเรานำมาพูดให้ท่านผู้ฟังทั้งหลายทราบ โดยที่เราไม่ได้มีญาณมีความรู้อันใด แต่เราแน่ใจร้อยเปอร์เซ็นต์ ว่าธรรมชาติที่กล่าวมาเหล่านี้เป็นความจริงล้วน ๆ จึงนำมาสั่งสอนหมู่เพื่อนเช่นเดียวกับธรรมดาทั่ว ๆ ไป เหตุใดพระพุทธเจ้าองค์เอกผู้ทรงรู้จริงเห็นจริงตลอดทั่วถึงในสามแดนโลกธาตุ ไม่มีสิ่งใดปิดบังลึกลับ จะไม่ทรงรู้ทรงเห็น จะไม่นำมาสอนโลกให้เต็มทีเต็มฐาน เต็มพระสติกำลังความสามารถ ด้วยอำนาจแห่งพระเมตตาต่อสัตว์โลกที่มีเต็มพระทัยละ

พระพุทธเจ้าสอนโลกไม่ได้สอนเหมือนอย่างโลกหรือใคร ๆ สอนกันเลย เป็นเอกทั้งความเป็นศาสดาด้วย ทั้งความรู้แจ้งเห็นจริงด้วย ทั้งอุบายในการแนะนำสั่งสอนสัตว์โลกที่ควรจะสั่งสอนอย่างไรด้วย ไม่มีใครเสมอศาสดาในเรื่องความฉลาดแหลมคม ฟังแต่ว่า ญาณ ๆ ความฉลาดแหลมคมก็เป็นเช่นเดียวกับคำว่าญาณ ๆ นั้นแล ควรจะสั่งสอนสัตว์โลกด้วยวิธีการใดพอจะเป็นผลประโยชน์ในแง่ใด พระองค์จะทรงสั่งสอนเต็มพระสติกำลังความสามารถ เพราะทรงเห็นโทษแห่งกิเลสและบาปธรรมที่ย้ายตีแหลกสัตว์ทั้งหลายมาประจำสมมุตินี้มานานแสนนานแล้ว กว้างแคบขนาดไหนพระองค์ไม่จำต้องคำนึงคำนวณให้เสียเวลาเหมือนโลกสมมุติทั่ว ๆ ไป

ถ้าอย่างสมัยปัจจุบันนี้เขาเรียกว่าทราบด้วยคอมพิวเตอร์ พระญาณหยั่งทราบของพระพุทธเจ้าถ้าเทียบก็เป็นเช่นนั้น แต่ยังละเอียดและรวดเร็วกว่านั้นไปอีกสักก็หมื่นก็แสนก็ล้าน ๆ เท่า นี้เพียงเอามาเทียบเท่านั้น แล้วเหตุใดพระองค์จะไม่สั่งสอนสัตว์โลก ให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยด้วยพระปรีชาสามารถเล่า

สมมุติว่าเราเห็นแต่เพียงแง่ใดแง่หนึ่งแห่งภัยทั้งหลายที่กล่าวมา ไม่ได้มากถึงพระองค์ก็ตาม ก็จะต้องตะเกียกตะกายอย่างที่ว่านี้ และในปัจจุบันเดี๋ยวนี้ ที่เรามาประพฤติปฏิบัติธรรมอยู่ด้วยความเป็นนักบวชผู้เห็นภัยอยู่แล้ว และตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์อยู่แล้ว สิ่งที่เป็นข้าศึกต่อเรา-เราเห็นชัด ๆ อยู่แล้วรอบตัวเรา เราจะอยู่เฉย ๆ เดินเฉย ๆ ธรรมดา นั่งสมาธิภาวนาทั้งวงทั้งลับสัปปหงกงงนอย่างที่เป็นอยู่เวลานี้ได้อย่างไร จะต้องตื่นจนสุดขีดเพื่อเอาตัวรอดโดยไม่มีทางสงสัยนั้นแล

ถ้าจะยกเป็นข้อเปรียบเทียบก็ไม่ต้องเอามากแหละ เอาเพียงเมื่อเดือนก่อนนั้น ๓๐ วัน เคยถูกกิเลสลับฟันมาเลือดสดเต็มเนื้อเต็มตัว ตายก็มี สลบสลาก็มี ในอรรถภาพของเราอรรถาพิศษณีนี แล้วเดือนนั้นทั้ง ๓๐ วัน เราได้ถูกกิเลสลับฟันมาตลอด ที่เป็นภพหนึ่งชาติหนึ่งมาจนกระทั่งถึงเดือนนี้เราก็ได้เห็นเช่นนี้ มาถึงเมื่อวานนี้ก็เห็นอย่างชัด ๆ ว่า ถูกลับถูกฟันถูกฆ่า วันนี้ก็เห็นอย่างชัด ๆ ว่ากิเลสมันลับมันฟันอยู่ตลอดเวลา เลือดสดหรือเลือดไหลอาบร่างของเราแดงฉานอยู่จนเดี๋ยวนี วันพรุ่งนี้มันก็เตรียมจะลับจะฟันเราอีก และวันมะรืนก็จะเป็นอย่างเดี๋ยวนีต่อไป แล้วเราจะนั่งนอนใจอยู่ได้ไหม ตั้งปัญหาตัวเองเพื่อหาทางออกชินักปฏิบัติเรา

พระพุทธเจ้าทรงเห็นภัยแห่งวิภวณของโลก ท่านเห็นดังที่กล่าวมานี้แล ยิ่งเราพิจารณาเห็นซึ่งตามตามพระองค์ เพียงส่วนใดที่ควรแก่กำลังความสามารถของเราบ้าง เรื่องความเพียรนั้นอย่างไรก็ต้องหมุ่นตัวด้วยกันนั้นแหละ

เฉพาะที่เป็นอยู่บัดนี้ก็ทุกข์พอแล้ว เราทำไมจะสามารถทนอยู่ได้ ทั้งจะรับภาระต่อไปแบบหน้าตาเฉยนี้จะทนได้ไหม เมื่อเป็นเช่นนั้นความเพียรที่จะให้หลุดลอยออกไปได้ในขณะใดเวลาใด เราจะต้องตะเกียกตะกายเต็มสติกำลังความสามารถนั้นแล เพราะฉะนั้นท่านผู้เห็นภัยประจักษ์ใจความเพียรจึงเด่น ความเพียรจึงดี ความเพียรจึงกล้าจึงสามารถสติปัญญาจะเสริมสร้างกันขึ้นด้วยพลังของใจ เพื่อให้หลุดพ้นไปอย่างรวดเร็ว สติปัญญาจะมาพร้อม ๆ กันโดยลำดับลำดับและเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะความเห็นภัยกระตุ้นเตือนอยู่ตลอดเวลา

ในขณะที่สติปัญญา มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นภายในจิตใจ กิเลสจะค่อยอ่อนลงไป และปัญญาเกิดขึ้นมาในแง่ใดมุมใด เป็นการเกิดขึ้นเพื่อสังหารกิเลสไปพร้อม ๆ กัน และยังเป็นสติปัญญาที่แก้แล้วสามารถโดยลำพังตนเองด้วยแล้ว ก็ยิ่งจะพาตบตีกิเลสให้แตกกระจายอย่างเห็นประจักษ์ ๆ นั้นละที่นี้ทำให้ผู้บำเพ็ญลืมหลับลืมนอนลืมนกินลืมนถ่ายลืมนไปหมด เพราะการทะลุบอบกับกิเลสชนิดต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ต่อเนื่องไปยึดยาวนาน เพื่อลับเพื่อฟันเราให้เลือดอาบไปหมดทั้งตัว เช่นเดียวกับเขาอาบน้ำหรืออาบเลือดอีกต่อไป เฉพาะเดี๋ยวนีก็ทุกข์พอแล้ว เพราะฉะนั้นจึงต้องพึดต้องฟันต้องต่อสู้กันอย่างสุดเหวี่ยง สติปัญญาศรัทธาความเพียรมีเท่าไรโหมกันมา ๆ เอาให้มันม้วนเสื่อในเดี๋ยวนี ไม่ให้มีเงื่อนต่อไปถึงวันพรุ่งนี้เลย

ถ้าจิตมีความรู้สึกต่อเครื่องเทียบเคียงดังที่กล่าวมานี้ ความเพียรของผู้ปฏิบัติเรา เริ่มตั้งแต่มาศึษาอบรมกับครูกับอาจารย์ จะมีความขยันหมั่นเพียรตั้งอกตั้งใจกว่าปกติที่

เป็นอยู่เวลานี้และที่เป็นมาแล้ว ทั้งจะดียิ่งขึ้นไป ผลก็จะประจักษ์ขึ้นภายในจิตใจของตน
สมาธิไม่เคยมี ความสงบไม่เคยมี ก็จะมีขึ้นด้วยการภาวนาเพื่อสมถธรรม เช่น เรานำธรรม
บทใดเข้ามาบริกรรม ธรรมบทนั้นก็ใจของเรากับสติของเราจะกลมกลืนกันอย่างแยกไม่
ออก เพราะความเห็นภัยเป็นสำคัญ ถ้าสติกับจิตได้พรากจากกันเมื่อไร ก็เท่ากับเรตคจาก
สะพานไม้ลำเดียวลงจมน้ำนั่นแล ใครจะอยากตกสะพานและจมน้ำตายในเวลานั้น ต้องตั้ง
สติตั้งให้เต็มที่เพื่อความปลอดภัย การไต่สะพานไม้ลำเดียวข้ามแม่น้ำนั้น เขามีสติไหม
เวลาเขาไต่ไม้ลำเดียวเดินไปบนไม้ลำเดียวในเวลาข้ามแม่น้ำลำคลอง นี่ก็เหมือนกันสติกับ
ใจของเราให้กลมกลืนกันอย่างแนบสนิท ที่นี้ความสงบไม่ต้องบอกจะเกิดขึ้น ๆ มากขึ้น ๆ
โดยลำดับลำดับ ด้วยพลังแห่งสติกับใจที่ติดแนบกันอย่างว่านี้

คำว่าสมาธิไม่เคยมีก็มีในหัวใจเรา เป็นยังงี้ที่นี้สมาธิคือความสงบใจ กับความฟุ้ง
ซ่านของใจซึ่งเป็นเหมือนกับไฟเผาผลาญอยู่ตลอดเวลา ต่างกันไหม นี่ก็เทียบเคียงกันได้แล้ว
ออกจากรั้วก็พิจารณาทางด้านปัญญาในวาระต่อไปที่ควรพิจารณา แต่ไม่ใช่พิจารณาใน
วาระเดียวกัน ต่างวาระกัน คือช่วงก้าวเดินด้วยปัญญามี ช่วงที่จะทำความสงบเพื่อเอากำลัง
ใจก็มี ปัญญาที่ก้าวเดิน เดินอย่างเพลิน เดินอย่างลึมวันลึมคืนลึมปีลึมเดือนลึมเหน็ดลึม
เหนื่อยเมื่อยล้า ลึมไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง มีแต่หมุนตัวเป็นธรรมจักรอยู่ระหว่างปัญญากับ
กิเลสพืดกัน ๆ ที่นี้กิเลสตัวไหนจะเหนียวแน่นขนาดไหน พระพุทธเจ้าเคยสั่งทหารมาแล้ว
ด้วยพระปริชาสามารถของพระองค์ ก็คือพระปัญญานั้นเอง พระสาวกทั้งหลายสั่งทหารกิเลส
หมอบราบไปหมด ได้ครองมหาสมบัติคือนิพพานสมบัติเต็มหัวใจ ทั้งพระพุทธเจ้าและ
พระสาวก เพราะอำนาจแห่งปัญญานี้แล สตินี้แลจะเป็นอะไรที่ไหนกัน

พวกเราทั้งหลายเมื่อนำมาใช้ด้วยความตั้งอกตั้งใจ ด้วยความเห็นโทษเห็นคุณ
จริง ๆ แล้ว ศาสนธรรมก็คือตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน เปิดเผยให้รู้หมดว่าสินค้านี้ราคา
เท่าไร สินค้านั้นราคาเท่าไร เปิดหน้าห้างหน้าร้านเอาไว้ให้เห็นหมด เอ้า ใครจะไม่อยากได้
ของที่มีคุณค่ามาก เพราะอยู่ในความสามารถของผู้ที่จะอาจจะเอื้อมให้ได้ในสินค้าเหล่านี้
ไม่นิยมว่าใคร ขอให้มีความสามารถจะได้มาเป็นสมบัติของตัวเอง ได้ชมสมบัตินั้นเป็นของตัวเอง
โดยไม่อาจสงสัย เมื่อเป็นเช่นนั้นความเพียรของเราก็มี เราเป็นคนคนหนึ่ง สติเรามีปัญญา
เรามี ทำไมจะไม่โหมตัวเข้ามาเพื่อสมบัติที่มีค่ามหาศาล หรือมหาสมบัติอันนั้นเป็นลำดับ ๆ
เล่า คำว่าตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน หรือว่าสมบัติเหล่านั้นก็กลายเป็นมาสู่ใจ ใจก็กลายเป็น
เป็นตลาดแห่งมรรคผลนิพพานขึ้นมา ให้เจ้าของได้ชมอย่างเต็มหัวใจในวงพุทธศาสนา

ที่นี่ย่นเข้ามาสู่ตัวของเรา นี่มาเป็นสมบัติของเราแล้ว สมบัติของพระพุทธเจ้านั้น ได้ประกาศธรรมสอนโลกเอาไว้เป็นกลางๆ เรียกว่าตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน เราประพฤติปฏิบัติจนสามารถได้ธรรมเหล่านั้นมาเป็นสมบัติของเรา ตั้งแต่สมาธิขึ้นไปถึงขั้น ปัญญาวิมุตติหลุดพ้น กลายเป็นใจของเราเป็นตลาดแห่งมรรคผลนิพพานเสียเองนี้ภูมิ ใจถ้าจะภูมิ ไม่มีอะไรประเสริฐเลิศเลอยิ่งกว่าผู้ครองมรรคผลนิพพานอยู่ในตลาด คือหัวใจ ที่บริสุทธิ์นี้เป็นสำคัญไปได้เลย หรือไม่มีใครจะสูงส่งเลยจากนี้ไปได้ ยิ่งกว่านี้ไปได้เลย นี่ละ ท่านว่าเลิศ เลิศที่ตรงนี้

ขอให้ทุกๆ ท่านตั้งใจประพฤติปฏิบัติ ให้เอาจริงเอาจัง มาศึกษาก็ให้ตั้งใจศึกษา อย่างมาเร็วๆ ร่อนๆ ดังที่ว่านี่ คือความไม่เห็นโทษในสิ่งที่เป็นโทษทั้งหลาย แล้วก็ไปโดน เอาโทษนั้นอีกไม่มีจบมีสิ้นลงได้ ก็คือพวกเราพวกตายไม่เข็ด พวกทุกข์ไม่เข็ดไม่หลาบ ตายแล้วตายเล่า เพราะอำนาจแห่งความทุกข์บีบบังคับ แล้วก็กิเลสทั้งหลายมันก็ปิดบังๆ ไว้ ไม่ให้มองเห็นสิ่งที่เป็มาเสีย เราก็นอนใจๆ ข้างหน้าก็เหมือนกับจะไม่มีอะไร ไม่มีทุกข์ ทั้งๆ ที่เคยมีมาแล้วขนาดไหน เราก็มองไม่เห็นไม่รู้ในสิ่งที่ผ่านมาแล้ว และก็จะให้ประมาทไป ในอนาคตอีกไม่มีที่จบสิ้นลงได้ เราก็กายเป็นใจดวงที่ประมาท เพราะอำนาจแห่งกิเลสมัน ครอบงำปิดบังไว้อย่างมิดชิดให้มองไม่เห็น เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วทางออกแห่งความพ้นทุกข์ ของเราอยู่ที่ตรงไหน ก็ไม่มี แล้วเหตุใดถึงจะมีได้

ก็ศาสนธรรมของพระพุทธเจ้าประกาศกังวานอยู่นี้เป็นธรรมโกหกเมื่อไร กิเลส เป็นเครื่องโกหก ผ่านมาแล้วก็ไม่ให้เห็นไม่ให้มี นรกก็เคยตกมาแล้วไม่รู้ก็กับก็กลับก็ครั้งก็ หน ก็ไม่เชื่อว่านรกมี บาปก็คือความทุกข์ถึงขั้นมหันตทุกข์มหันตโทษก็เคยจมมาแล้วกับ บาป ถูกเผามาแล้วมากขนาดไหนก็ไม่เชื่อว่าบาปนั้นมีเสีย นั่นก็คือเรื่องของกิเลสมันปิด ไว้ๆ ทั้งสิ้น แล้วไปข้างหน้าก็เช่นเดียวกับข้างหลังที่เป็นมานี้ ข้างหน้าก็ไม่มีนรก ข้างหน้าก็ ไม่มีบาปไม่มีบุญ ไม่มีสวรรค์ไม่มีนิพพานในหัวใจ ก็มีแต่ความอยากเต็มหัวใจ ความอยาก เต็มหัวใจนั้นมันเอาพาพิษฝงไว้ในความอยากอย่างจรมิตมาแล้ว อยากอะไรเป็นเรื่องของ กิเลสเสียทั้งหมดๆ แยกออกไปตรงไหนก็มีแต่ยาพิษๆ เผลอไปๆ เป็นยังไงพวกเราที่โง่ เขลาเบาปัญญาที่สุด ที่พากันจมอยู่ในกองทุกข์เวลานี้ ไม่มีวันเข็ดหลาบบ้างเธอ ถ้ามตัว เองซี

ศาสนธรรมพระพุทธเจ้าที่ประกาศกังวานอยู่ นี้ เป็นสวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบ แล้วๆ ทำไม่จึงไม่ฟังทำไม่จึงไม่เชื่อ ทำไม่จึงไปเชื่อสิ่งจอมปลอมที่เคยตมตุนามากต่อ มากแล้วก็คือกิเลส กิเลสตัวใดที่เคยเป็นความจริงให้เชื่อถือได้มีไหม ถ้าหากว่าเราจะพูด

เป็นโคตรเป็นแซ่ ก็ตั้งแต่ปู่ย่าตายายโคตรแซ่ของกิเลส มาถึงลูกเต้าหลานเหลนของกิเลส มีแต่จอมโกหกทั้งนั้นโกหกสัตว์โลกนะ ธรรมชาติอันนี้อยู่บนหัวใจของสัตว์ มันอยู่ได้ด้วย การโกหก เพราะฉะนั้นถึงบีบบี้สี่ไฟสัตว์ทั้งหลายให้ได้รับความทุกข์ความทรมาน ถ้าพวก เราทั้งหลายได้เห็นด้วยตาญาณจริงๆ แล้วจะอยู่ได้ยังไงโลกอันนี้ เฉพาะตัวของเราที่มีที่ ไหนปลงวางใจของเราลงไปได้ มีแต่เป็นฟืนเป็นไฟไปด้วยกันหมด ทำไมจะไม่ติดไม่ดับคน เรา ต้องติดต้องดับสุดขีดทีเดียว ขอให้รู้ให้เห็นเถอะนะ

อันนี้มันไม่รู้ไม่เห็นนั่นซิ ถึงได้หลับหูหลับตาชนแล้วชนเล่า โดนแล้วโดนเล่า ตก แล้วตกเล่า ตกเหวตกบ่ตกนรกอเวจี ตกสักก็กัปกี้กัลป์มันก็เท่ากันกับไม่ตก เพราะถูกปิด ถูกบังไปเรื่อยไม่เห็นเลย ช่างหนักก็เป็นแบบเดียวกันดังที่เป็นอยู่เวลานี้ ในขณะที่กิเลส มันหลอกไปที่ไหน หลอกให้ออกไปทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย มันผลึกมันดัน ออกตามช่องทางเหล่านี้ เพราะอำนาจของกิเลสตัวสำคัญ มันเต็มอยู่ภายในหัวใจจนอัด แน่นจึงผลึกดันออกมา เราก็ยังไม่รู้จะทำยังไง มันละเอียดไหมกิเลส

เราไม่รู้ว่ากิเลสผลึกดันออกมาให้เราคิดเราพูดให้เราดูให้เราเห็นให้เราฟัง ให้ได้ ยินให้คิดอ่านไตร่ตรองมีแต่เรื่องของกิเลสทั้งมวล เรื่องธรรมมีที่ตรงไหน เมื่อเป็นเช่นนั้น กิเลสเอาความสมหวังมาให้ใคร มีแต่เรื่องต้มเรื่องตุ๋น เรายังจะต้องเป็นอย่างนี้ต่อไปอีก นานเท่าไร เพราะเราไม่รู้กลอุบายของมันนี่จะว่าไง เพราะฉะนั้นจึงต้องหาอรรถาหารธรรม มี สติธรรมปัญญาธรรมมาเป็นเครื่องแก้กัน เริ่มตั้งแต่สมาธิธรรมขึ้นไป ให้ใจสงบ เราจะมีที่ ยับยั้งชั่งตัว ถ้าใจไม่สงบแล้วหาที่ยับยั้งชั่งตัวไม่ได้นะ พระเราก็ตามผ้าเหลืองมีในตลาดไม่ อุดไม่อดยาก ศีรษะใครโกนก็ได้ แต่ใจมันเป็นฟืนเป็นไฟ นั้นละกองทุกข์อยู่ที่ฟืนที่ไฟนั่นแล ไม่ได้อยู่ที่ผ้าเหลืองไม่ได้อยู่ที่หัวล้านโกนคิ้วนะ มันอยู่ที่หัวใจสั่งสมเอาฟืนเอาไฟ ราคาคุคิ นา โทสคคินา โมหคคินา เผาอยู่ที่นั่น กองทุกข์อยู่ที่นั่น เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนให้แก้ลง ที่จุดนั้น เพื่อใจได้รับความสงบ พอสงบแล้วก็ตั้งตัวได้ มองโน้นมองนี้ได้ละคนเรา มองดู ดินฟ้าอากาศที่ไหนพอมองได้ เมื่อพอมองมีความสุขบ้างแล้ว

จากนั้นก็เพิ่มสมถธรรมของเราให้ยิ่งขึ้นไปๆ ด้วยการเอาจริงเอาจัง เราอย่าทำ เล่นๆ นะ ธรรมของพระพุทธเจ้าไม่ใช่ธรรมเล่นๆ ธรรมแก้ทุกข์จริงๆ ธรรมเห็นทุกข์จริงๆ ธรรมเห็นกิเลสจริงๆ ธรรมฆ่ากิเลสได้จริงๆ ไม่ใช่ธรรมแบบคำบอกเล่าหรือว่าพูดกัน ปาวๆ พระพุทธเจ้าเจ้าของศาสนาเป็นผู้สิ้นกิเลสแล้ว และทรงสว่างกระจ่างแจ้งไปหมด สอนโลกสอนด้วยโลกวิทู ไม่ได้สอนด้วยความมืดดำกำตาคณะพระพุทธเจ้าสอนโลกนะ โลกวิทู รู้แจ้งทั้งโลกนอกโลกในตลอดทั่วถึง ไม่มีใครเกินพระพุทธเจ้า ไม่มีคู่แข่ง การสอน

โลกจึงไม่มีคู่แข่ง สอนได้หมดทุกแง่ทุกมุมที่สัตว์ทั้งหลายจะได้รับประโยชน์ในแง่ใด พระองค์สอนทั้งนั้น ต่างกับโลกทั่วๆ ไปสอนกัน ราวฟ้ากับดินหินกับเพชรนั่นแล

นี่ธรรมะพระพุทธเจ้าปราบกิเลสมาได้เท่าไรแล้ว ธรรมะท่านไม่ใช่ธรรมะแบบเป็นโมฆะๆ ว่าอะไรมี...มีอย่างนั้นจริงๆ พระพุทธเจ้าไม่ได้มาโกหกโลก ถ้าสัตว์โลกไม่เชื่อก็เป็นกรรมของสัตว์เอง ถ้าเชื่อก็เป็นบุญกรรมของสัตว์อีกประเภทหนึ่ง ที่จะได้ตะเกียบตะกายตนเพื่อความหลุดพ้น และสั่งสมคุณงามความดี ตะเกียบตะกายเพื่อความดีให้เด่นขึ้นไปๆ ก็หลุดพ้นจากทุกข์ได้ เพราะอำนาจแห่งธรรมของพระพุทธเจ้าที่ตนเคารพเชื่อถือและปฏิบัติตาม

นี่ธรรมก็มีอยู่ ท่านประกาศไว้แล้วเป็นของเล่นๆ เมื่อไร กิเลสไม่ใช่ของเล่นธรรมจะเป็นของเล่นยังงี้ กิเลสเป็นข้าศึกต่อหัวใจของสัตว์โลกจริงๆ โลกได้รับความเดือดร้อนมาทุกหย่อมหญ้า คืออะไรเป็นผู้พาให้โลกได้รับความทุกข์ ก็คือกิเลสประเภทเดี๋ยวนี้เท่านั้น กิเลสค่าเดี๋ยวนี้เท่านั้นมันครอบไปหมดทั่วแดนโลกธาตุ ก็ภพที่ชาติละ กามโลก รูปโลก อรูปโลก กามภพ รูปภพ อรูปภพ ตรงไหนที่กิเลสไม่ครองในหัวใจของสัตว์ซึ่งอยู่ในภพนั้นๆ ไม่มีเลย ฟังซิ แล้วเหตุใดจะไม่เป็นพิษเป็นภัย เหตุใดจะไม่ได้รับความทุกข์ ลงไฟตัวนี้ได้เข้าเผาที่ตรงไหนแล้วเป็นแผลกไปทั้งนั้นแผละ นี่พระพุทธเจ้าก็เห็นแล้วอย่างประจักษ์ แล้วนำธรรมเข้ามาเป็นน้ำดับไฟ ประกาศสอนโลกเพื่อแก้ทุกข์แก้กิเลสทั้งหลายนี้ เอ้า ใครฟังก็ได้ผลดีผลเลิศไปครองใจ ถ้าใครไม่ฟังก็จนตรอกจนใจจะทำยังไง เป็นกรรมของสัตว์อย่างที่ว่านั่นละ

เราทั้งหลายเป็นนักบวชเป็นนักปฏิบัติ พร้อมอยู่แล้วที่จะปฏิบัติตามหลักศาสนธรรมของพระพุทธเจ้า กำลังวังชาของเรามันไปไหน มันก็มีอยู่นี่ สติปัญญามาจากไหน ตู สติปัญญามีอยู่ที่ไหน มีอยู่ที่หัวใจ ธรรมท่านบอกลงในที่นี้ สอนลงในที่นี้ มรรคผลนิพพานก็เหมือนกัน ที่จะรับมรรคผลนิพพานจริงๆ คือหัวใจ เช่นเดียวกับรับกิเลสนั่นแล เมื่อเต็มภูมิแล้วก็จะรู้กันขึ้นที่ตรงนี้ เมื่อได้เปิดเผยแล้วจะสว่างไปหมดเลยในบรรดาเรื่องของกิเลส ในบรรดาเรื่องกองทุกข์ของสัตว์โลก กระจายไปทั่วโลกดินแดน ไม่มีอะไรปิดบังลึกลับหัวใจที่บริสุทธิ์นี้ได้เลย เห็นไปหมดรู้ไปหมด ถึงกาลที่จะรู้ถึงกาลที่จะเห็นปิดไม่อยู่ จะเอาอะไรมาปิด ความจริงมีนี่ ความรู้ตามความจริงมี ทำไมจะไม่เห็นกันไม่เจอกัน เปิดใจให้ถึงความจริงซิ ความจริงมีอยู่ อะไรจะมาปิดบังความจริงคือธรรมชาติที่รู้นี้ได้อย่างไร ต้องเปิดต้องเผยต้องรู้ต้องเห็นอย่างเต็มหัวใจนั่นแล

ธรรมพระพุทธเจ้าท่านรู้อย่างนั้นท่านเห็นอย่างนั้น ท่านสอนโลกท่านสอนอย่างนั้น แล แล้วสอนพวกเราท่านก็สอนอย่างนั้น นอกจากพวกเราไม่ทำอย่างนั้นเท่านั้นเอง มันถึง ปีนเกลียวกัน โดดไปหากิเลสให้กิเลสเอาไปต้มไปตุ๋น คอขาดแขนขาดขาขาด เอ้า ขาดไป เหลือเท่าไรยังวิ่งกับมันไปตลอดเวลา โลกกำลังวิ่งไปตามกิเลส โลกจึงต้องเป็นทุกข์มากมาย เราเคยวิ่งมาขนาดไหนเราก็กังยังไม่เห็น ดูปัจจุบันนี้ซึ่งกำลังแสดงให้เห็นอยู่นี้เป็นยังไง ไม่ว่าท่านว่าเราเป็นแบบเดียวกัน ไม่มีใครที่จะทรงตัวได้ด้วยความสะดวกสบายเย็นเลย มีแต่ความติดความตึงนุ่นวายไปหมด

ให้พากันตั้งใจประพฤติปฏิบัตินะ อย่างนอนอนอนใจ มาศึกษาจริงๆ ปฏิบัติจริงๆ ธรรมอย่าเห็นเป็นเรื่องเล่นๆ นะ ธรรมะพระพุทธเจ้าไม่ใช่เรื่องเล่นๆ ดังที่ว่ามานี้แหละ กิเลสไม่ใช่เรื่องเล่น เป็นพินเป็นไฟเผาเรามากก็กัปกัปกัแล้วก็คือกิเลส และธรรมที่จะส่งเราให้หลุดพ้นจากทุกข์เป็นอนันตกาลไม่ต้องมี อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เข้าไปเกี่ยวข้องถึงความบริสุทธิ์แล้วเป็นอย่างนั้น ก็จะมีในตัวของเรา มีในธรรมของพระพุทธเจ้าที่สอนมานี้แหละ ให้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ

เลยจะมีตั้งแต่ดำรับตำราระเวลานี้ ศาสนาท่านสอนไว้เพื่อความจริงแท้ๆ ให้เห็นทั้งชื่อให้เห็นทั้งความจริงชื่อนี้มีแต่ชื่อ เช่นสมมุติว่าในธนาคารก็มีแต่บัญชีของเงิน ไม่มีเงินในธนาคาร จะเป็นธนาคารมาได้ยังไง สำเร็จประโยชน์อะไร มีแต่ชื่อเฉยๆ ใครเขียนก็ได้ อันนี้ก็จะมีแต่ศาสนาเต็มหัวใจด้วยความจำ แต่ศาสนาความจริงที่เกิดขึ้นจากภาคปฏิบัติที่จะทรงไว้บ้างตั้งแต่สมาธิปัญญาขึ้นไปไม่มี จนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้นยังไม่มีใหญ่ ไม่สนใจและไม่เชื่อเสียอีกด้วยซ้ำแล้วหมดทางแล้วนะ ชาวพุทธของเราถ้าลงไม่เชื่อพระพุทธเจ้าแล้วหมดหนทางที่จะไป ไม่มี เราอย่าหวังอะไรเลย ลงไม่เชื่อพระพุทธเจ้าเสียพระองค์เดียวนี้เท่านั้น อันใดที่จะดียิ่งกว่าพระพุทธเจ้าไม่มี ใครที่จะรู้แน่รู้จริงเห็นจริงดังพระพุทธเจ้านี้ไม่มี

เราอย่าไปหวังพึ่งอะไรว่าจะดีไปกว่าพระพุทธเจ้า กิเลสมันก็เป็นตัวภัยอยู่แล้ว ทราบกันอยู่แล้ว ถ้าเราจะหวังพ้นทุกข์ก็ต้องเปลื้องทุกข์ออกจากหัวใจของเรา เราก็ต้องเชื่อพระพุทธเจ้า เชื่อธรรมที่ท่านสั่งสอนไว้ นำมาประพฤติปฏิบัติให้รู้ซึ้ง จะไปไหนมันต้องรู้ธรรมท่านก็บอก อกาลิโกๆ อยู่แล้ว มีกาลสถานที่เมื่อไร กิเลสไม่เห็นมีกาลสถานที่เวลา มันอยู่บนหัวใจสัตว์ตลอดมา แล้วเมื่อไรมันจะแก่คร่ำคร่าชรา และกิเลสจะตายไปจากหัวใจ ใจจะได้เป็นอิสระเคยมีไหม ในหัวใจดวงไหนไม่เคยมี แล้วจะเป็นอย่างนี้ตลอดไปอีกเช่นเดียวกัน ถ้าไม่แก้ถ้าไม่ทำลายมันให้ขาดสูญไปจากใจ ด้วยอำนาจแห่งธรรมเป็นเครื่อง

ปราบปรามเท่านั้น ไม่มีทางอื่นเป็นทางออกแห่งความทุกข์ จึงพากันตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติให้ดีนะ

เอาละแค่นี้ เหนื่อย